

FRUMOSUL AMBALAJ

scenografilor, actorilor și – de ce nu? – ale electricienilor, mașiniștilor și lucrătorilor de la ateliere.

Cred că au fost corecte intențiile lui Mihai Mădescu de a sugera prin scenografie ruina postbelică din Berlinul anului 1946, spațiul care înconjoară camera când prea friguroasă, când prea călduroasă unde se desfășoară acțiunea propriu-zisă. Dar sugestia funcționează evident doar la final, când situarea în ambianță s-a produs. Substituindu-se persoanei Furtwängler, Mircea Albulescu izbutește pe deplin să proiecteze autoritatea talentului dar și a poziției, aroganța celui obișnuit să se facă ascultat și urmat. Marele dirijor care a izbutit în tot ce a făcut, a ratat o intrare – sau poate o ieșire – în/din propria lui viață, iar drumul spre această înțelegere este jucat cu discreție și eleganță, de la suficiența ostilă la compasiunea imposibil de măturisită. În rolul maiorului american, Costel Constantin abuzează de fortissimo, ceea ce dă rezultate amestecate: agresivitatea și bădăria expresivă a personajului copleșesc partea lui de adevăr. Alexandru Bindea îl poartă pe spectator în descoperirea personajului său, traversând cu multă finețe drumul de la milog la abject, de la jalnic la periculos. Crima nazismului împotriva germanilor a fost tocmai valorizarea acestui tip uman. Dan Puric joacă atât de discret discreția încât e greu de distins tema centrală a personajului: durerea și năuceala nu-i pot anula admirația pentru marele muzician. Cel îndreptățit de experiența lui personală să acuze e mult mai reținut decât spectatorul neutru. Doriința de răzbunare poate crea crime la fel de sinistre ca și acelea pe care și-a propus să le pedepsească. Îi face ecou admirația jucată de Cecilia Bârbora – fiica complotistului patriot, care îl adoră pe muzician și vibrează la ideea de solidaritate națională. Dificil, rolul Lamiei Beligan – episod nevrotic în demonstrarea lipsei de însemnătate a faptelor bune, când răul e atotputernic. Adresându-se tuturor, actrița este de fapt singură cu trecutul ei, cu imaginea ei despre acest trecut, devenit tot mai neinteligibil.

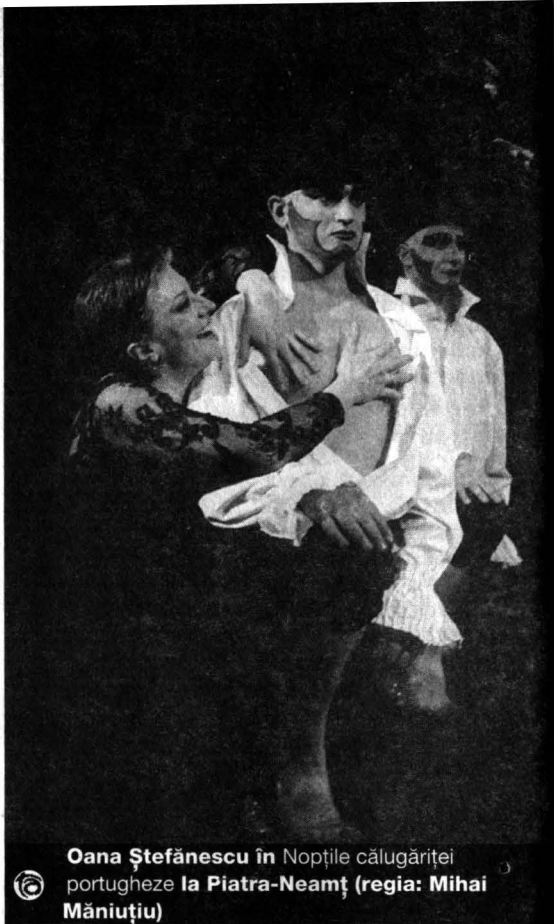
Titlul românesc al spectacolului ne somează să alegem o poziție. Opțiunea e imposibilă în condițiile normalității. „Vai de țara care are nevoie de eroi” îți vine să-l îngâni pe Galileo Galilei, imaginat de Brecht, un autor despre a cărui tinerete – vai! – știm totul.

MAGDALENA BOIANGIU

NOPTILE CĂLUGĂRIȚEI PORTUGHEZE, versiune scenică de Anca Măniuțiu după „Scrisorile portugheze ale Mariane Alcoforado”. Traducerea: Veronica Porumbacu ● **TEATRUL TINERETULUI DIN PIATRA-NEAMȚ** ● Data reprezentației: 15 martie 1997 ● Regia: Mihai Măniuțiu ● Decorul: Mihai Mădescu ● Costumele: Doina Levintza ● Muzica: Iosif Herțea ● Distribuția: Oana Ștefănescu (Mariana Alcoforado), Daniel Beșleagă, Ionuț Cucoară, Mihai Danu, Iurie Luncașu, Radu Mateescu, Pompiliu Ștefan (Ofițerul). La contrabas și saxofon: Fănel Pojoagă; la violoncel: Dan Costea; la clarinet: Ciprian Vasiliu.

Genul epistolar, fie că e vorba despre misive reale, cu expeditor și destinatar indentificabili, sau despre scrisori imaginate, compuse de un autor de literatură, a oferit deseori teatrului un bun punct de plecare pentru reprezentanții. Într-adevăr, corespondența, mai ales dacă se desfășoară pe o perioadă mai lungă, pune la dispoziție nu numai dialoguri gata făcute și personaje gata construite, ci și o acțiune sui-generis, adică tot atâtea elemente din care se poate compune, cu relativă ușurință, un text teatral. Exemplul pieselor extrase din scrisorile schimbate între G. B. Shaw și Stella Campbell (**Dragă mincinosule**) ori între Cehov și Olga Knipper (**Domnul Cehov e îndrăgostit**), sau, în ordinea ficțiunii, între eroii lui Choderlos de Laclos din romanul „Legăturile periculoase”, este, cred, convingător. Un caz mai rar – și, firește, mai dificil din punctul de vedere al transpunerii scenice – este acela al corespondenței așa-zicând unilaterale: o singură „voce”, oricât de contradictorie, nu naște, fatalmente, decât monolog. Or, pe scenă, monologul, chiar scris de un mare dramaturg, produce teatru adevărat, adică nu simplă recitare, doar atunci când e debitat de un mare actor.

Oprindu-se asupra „Scrisorilor portugheze ale Mariane Alcoforado”, Mihai Măniuțiu s-a hotărât probabil să demonstreze, la Piatra-Neamț, că și un regizor talentat e capabil să transforme în teatru adevărat un monolog; și, încă, unul nu dinainte gândit pentru scenă. Căci Mariana Alcoforado, persoană reală (a trăit între 1636 și 1723, petrecându-și cea mai mare parte a vieții într-o mănăstire), a dorit, se pare, ca epistolele ei să nu ajungă nici măcar în mâna celui căruia îi erau destinate: un ofițer superior francez

Oana Ștefănescu în Noptile călugăriței portugheze la Piatra-Neamț (regia: Mihai Măniuțiu)

ce o părăsise după un scurt, dar înflăcărat episod amoros. Găsite și publicate de un diplomat cu preocupări literare (fapt ce a dus la mari îndoeli în privința autenticității lor), scrisorile au ajuns însă repede bun public, chiar în timpul vieții presupusei autoare. Nu fără motiv. Chinurile unui suflet frământat de amintiri și nostalgii, dar și de conștiința „păcatului”, suferințele unui trup bântuit de dorințe încă aprinse dar sortite să rămână pentru totdeauna neîmplinite, gelozia, remușcările, dragostea mereu vie alcătuiesc, fie și numai „zugrăvite” în cuvinte, un peisaj oricând atrăgător... Întrupat pe scenă, el putea, trebuia să fie răscolitor.

Spectacolul lui Mihai Măniuțiu este – minus aglomerarea de „semne” vizuale, unele de-a dreptul kitsch (figurinele ce mimează acuplarea) – remarcabil de frumos. E frumoasă ideea concretizării iubitelui necredincios într-o prezență mută și multiplicată, ce devine astfel obsedantă și invadatoare; sunt frumoase costumele în alb, negru și roșu ale Doinei Levintza; e foarte frumoasă muzica gravă, pătrunzătoare a lui Iosif Herțea; e superb decorul lui Mihai Mădescu: un arbore desfrunzit, înălțându-se solitar în mijlocul unui deșert, parcă, de pulbere calcinată; e frumos, în fine, efortul Oanei Ștefănescu de a juca/trăi pasiunea liminară a eroinei. Oricât de frumos, însă, și cu oricât rafinement drapat, un ambalaj care nu învelește nimic nu provoacă decât dezamăgire.

ALICE GEORGESCU

